

Izhaja
vsaki mesec na
2 polah in velja
v Ljubljani
za celo leto
3 gl. 80 kr.,

PRAVNIK

slovenski.

po pošti pa
4 gl.
za vse dijake
in narodne
učitelje samo
2 gl.

List za pravosodje, upravo in državoslovje.

Budnim pravica.

Vigilantibus jura.

Izdavatelj in urednik **Dr. J. R. Razlag**, odvetnik.

Oporoka.

(Dalje.)

Gledé volil (legatov) velja vse to, kar je že navedeno bilo zastran zunajne oblike in znotrajnih potrebnosti veljavne poslednje naredbe z obzirom na zmožnost zapustnika in volilojemnika (legatarja). Kakor ima le zapustnik dediča postaviti, tako mu je tudi samemu prepuščeno volilojemnika imenovati in le kadar je volilo namenil posebni vrsti osob, postavim žlahti, družini ali ubogim, se sme razdeljenje prepustiti dediču ali komu drugemu in ako zapustnik zastran tega ni nič odločil, ima dedič pravico do izbora. Z volilom obtežiti se morejo le tiste osebe, ktere so iz zapuščine vsled poslednje volje prejele ali dedščino ali tudi volilo, kar tudi velja za preklicljivo daritev na slučaj smrti, torej ki so na dobičku iz zapuščine, ktere ga bi jim zapustnik tudi lahko bil odtegnil, nikakor pa se ne more nujnim dedičem, ki so dobili samo dolžni del, naložiti, da še iz tega imajo komu izplačati ktero volilo. Kdor je sprejel volilo, s katerim je združena dolžnost, še komu daljše volilo izročiti in dedič, ki se je brez pridržka inventarja za dediča izrekel, mora naročeno volilo odšteti. Ako je več dedičem naročeno bilo, komu volilo iz-

plačati, se ima to po meri njih dednih delov storiti. Tudi je mogoče dediču zapustiti razun dedinskega dela volilo, katero mu ima drug dedič ali pa vsi dediči iz cele zapuščine odrajtati in to se imenuje predvolilo v širjem, oziroma v ožjem pomenu. Voliti se more vse, kar ima med ljudmi vrednost in sicer reči, pravice, dela in dejanja in ako volilojemnik nima pravice jih posestovati, se mu ima povrniti navadna vrednost.

Zanimivo je volilo terjatve, ako se namreč dolžniku to naroči, kar je sam dolžen zapustniku; v takem primerljeji ima dedič dolžniku nazaj dati dolžno pismo ali pa volilojemnika pismeno oprostiti dolga in obresti. Ako zapustnik svojo terjatev do koga tretjemu voli, mu jo mora dedič prepustiti s vsemi obrestmi vred; ako pa se komu to voli, kar ima zapustnik sam volilojemniku plačati, mora dedič dolg priznati in ga plačati v obroku volil. Ako je zapustnik komu enak znesek dolžen, kakor mu ga je volil, se ne vzema, da je z volilom hotel svoj dolg poplačati, ampak dedič mora ta znesek dvakrat plačati, kakor dolg in kakor volilo; pod volilom vseh stoječih terjatev se vendar ne razumevajo ne terjatve iz javnih upnih listov, ne glavnice na posestva vknjižene in tudi ne terjatve iz kake stvarne pravice. Previdno je torej, jasne izraze rabiti pri takih volilih, da ne navstanejo dolge in dostikrat nevšečne pravde. Pravico do volila zadobi volilojemnik navadno precej po zapustnikovi smrti, tudi se smejo posamezne reči in mala darila za družino in pobožna volila precej terjati, druga volila pa še le po preteku enega leta po zapustnikovi smrti. Ker dedič poprej ni v zamudi, se pred pretekom enega leta tudi ne morejo računati zamudne obresti od volil, torej ima volilojemnik dobiti dotično volilo sè zamudnimi obrestmi, počenšimi po preteku enega leta po zapustnikovi smrti. Kako je mogoče zadobiti med tem varnost zastran volila proti dediču, odločuje postava, na katero se obrača pozornost.

(Dalje sledi.)

Boj za pravico.

(Govor profesorja R. Jheringa pred odhodom iz Dunaja; govoren 11. marca 1872. — Prestavil stud. juris L. Baš.)

Visoko čestiti gospodje! Ako začnem svoj govor z opazko, da ne morem premagati nekega čuta zadrege, sem pripravljen na to, da se bodo nekteri gospodje neverno smehljali; to bi se mi zdelo opravičeno, ako bi si bil izbral predmet, katerega obdelovati sem dolgo let vaje; in v resnici, ako bi še v tem trenutku volitev imel, si izbrati kak predmet iz pandekt, iz zgodovine rimskega prava ali kaj podobnega, storil bi to. Pa, gospodje, jaz sem se pri izbiranju predmeta dal voditi od drugega vodila; mislil sem, da sem iz ozirov na Vas dolžen izbrati si tak predmet, katerega po mojem znanju ni še nikdo drugi obdeloval, kakor tudi jaz ne, in ob enem predmet, kateri sega črez meje pravoslovja, predmet, o katerem je vsakemu izmed Vas sodba prosta, o katerem neuk ravno tako lahko sodi, kakor pravoslovec.

Imenoval sem predmet „boj za pravico“ in sem morebiti toliko srečen, da postavljam predmet, o katerega zapopadku si nobene misli napraviti ne morete.

Naše navadno mnenje veže pojem prava s predstavo miru, pokoja, reda in ta predstava je res po eni strani popolnem opravičena; ona je ravno tako opravičena, je ravno tako resnična, ko predstava lasti kot sredstva za užitek. Pa s to stranjo je v zvezi druga. Pri lasti je nasprotna stran užitka delo, in pri pravu je nasprotna stran miru in pokoja boj. Po različnosti postavljenja v življenji, da rekel bi, po različnosti zgodovinskih dob, stopa pri obeh pojmi zdaj ena, zdaj druga stran bolj na dan.

Bogatemu dediču, ki je svojo last brez truda si pridobil, temu last ni delo, last mu je užitek; pa delavcu, ki se vsak dan spominja na težavo pridobljenja, temu je last delo.

In tako je tudi pri pravnem pojmu. Neuku, ki ne pozna kretanja prava, ki je po sreči ostal prost od njega, neuku

naj bode pravo mir, pokoj, red; Vi, gospodje, praktično izvedeni pravoslavci, Vi veste drugače, Vi veste, da je pravo ob enem boj in da ste poklicani, v tem boju pomagalo roko podajati.

Od teh dveh mnenij je ravno ono, da je pravo posebno pokoj, red, mir, kteremu je naša romanistična znanost posebno veljavo pridobila. Ako mlad človek iz predavanj o rimskem pravu v praktično življenje stopi, bode blizu teh-le misli poln: pravo se razvija (kakor Savigny uči) kakor jezik iz narodovega čutja; polne ideje prava, te si same pot predirajo, t. j. ponavadno pravo; torej je moč pravnega prepričanja, ki se je tu skazala. Da pa to prepričanje boj prestati ima, kterega pri razvijanju jezika in ravno tako umetnosti ni, to stopa v njegovih mislih v pozadje. Popolnem isto se ponavlja pri teoriji postavne moči. Postavna moč je proizvod organizatorične modrosti; da pa se rojstvo postave godi z najvišjimi težavami, v največjih bolestitih, v vednem boju proti mirnim interesom, o tem v naši teoriji ni govora.

In vendar gospodje, nam ravno v sedajnosti je treba samo enkrat pogledati na svet, ki nas obdaja, da vidimo, kako je pravo neprenehano boj.

Vsaka resnica, ki nastopi, se nima boriti samo z zmoto, temveč tudi z interesi; vsaki resnici se precej neštevilni posamski interesi nasproti postavijo. Vsaka prememba prava (seveda ne mislim prememb v nepomenljivih pravnih normah) zahteva boj proti obstoječim interesom. Kajti obstoječe pravo se je precej s tisoči interesov zvezalo, s tisočnimi koreninami se obstoječa pravna načela resničnosti drže in ako zdaj novo pravno načelo nastopi, tedaj gre ne samo za resnico, temveč tudi za boj novega pravnega načela proti obstoječim interesom. In tako se sme reči: vsa pravna načela so šla čez poteptane interese, interesi so se morali žrtvovati, da je pravno načelo nastati moglo. Trdim torej: Pravo ne nastaja kakor jezik, ne nastaja brez boleti, ne po poti samega prepričanja, temveč rodi se z bolestiti in ravno na tem, da se z bolestiti

rodi, kakor otrok pri materi, ravno v tem leži ona moč, ki se pozneje pravu daje. Pravno načelo, katerega nismo mogli priboriti, to za nas nima polne vrednosti; samo misel, da smo ga sami priborili, samo ta misel vije med nami ono pravno vez, ki nas napotuje se popolnem potegniti za to pravno načelo.

Gospodje! Ni moja naloga, to misel, kako se ima pravo vedno boriti, tu razvijati; ne bodem torej govoril o nastanku prava, dasiravno mi bodele dovolili, po strani nanj pogledati, nego govoril bodem o uresničenju prava in sicer o uresničenju priprostega zasebnega prava, ali kakor sem rekel, o boju za pravico.

Ta boj, gospodje, kakor se danes godi, ne podaje že od spredaj visoke zanimljivosti. Primerimo obliko, v kateri se ta boj dandanas vrši, z obliko, v kateri se oni veliki boji v življenju narodov godijo. Ako pogledamo one boje, tedaj gre za osode držav, človeštva, tu gre za moje in tvoje, kako zanimljivost nam more tako boj podajati?

In vendar mislim, gospodje, da Vam bodem mogel dokazati, da bi po krivici ta boj malo cenili, da si sme ta boj etično, da celo poetično pomembo prisojati.

Uresničenje privatnega prava se vrši, kakor znano, čisto po delavnosti opravičene osebe. Kakor pri javnem pravu organom države to uresničenje kot dolžnost pripada, tako je pri privatnem pravu stvar posameznikov, svoje pravo veljavno storiti ali pa popustiti. Od te delavnosti pa zavisi v resnici realnost privatnega prava v abstraktnem smislu. Razmerje med pravom v abstraktnem in konkretnem smislu si naša znanost po mojem mnenju jako enostransko tako-le misli: Pravo v abstraktnem smislu je pogoj konkretnega prava, mogočnost prava je v postavi dana, in ta mogočnost se uresniči, kakor hitro nastopi njen pogoj.

Ali, kakor je privatno pravo pogojeno po bitji kakega abstraktnega, v obče abstraktnega prava, tako je tudi resničnost, realnost, gospodstvo abstraktnega prava pogojeno po

delavnosti, ki se kaže v okrožji danega okrožja. Z drugimi besedami: Ako posamezna individua prava ne uresničuje, ako nimajo poguma, ga uresničiti, tedaj je abstraktno pravo samo videz, ono živi samo na papirji, ne najde svoje resničnosti, kajti resničnost dobi po tem, da nastopi, ako se privatno pravo žali.

Tako se sme reči, da ima vsak posameznik npravno nalogo, sodelovati pri resnici in pravu v obče, da je vsak posameznik za svojo obmejeno okrožje stražnik in izvršitelj postave.

Kam, gospodje, bi to vodilo, ako, bodisi ker državne naprave ta boj težji delajo, bodisi iz drugih razlogov, velik del kakega naroda več poguma nima, svoje privatno pravo uresničiti? Vodilo bi tje, da bi posamezniku, ki ima pogum, svojo nalogo izvršiti, ona brezkončno se otežila. V isti meri, v kateri drugi odhajajo, pride na posameznika neprimerno težja peza. Primerjal bi to z begom v bitvi; ako vsi v boji vkup stoje, imajo podporo na sebi; ako se eden odtegne, postane naloga ostalih vedno nemilejša. Naloga posameznikov je, svoje pravo uresničiti, in ako te naloge ne izvršujejo, ne popuščajo samo svojih lastnih interesov, temveč interese cele skupine.

Gospodje, vtegnete me vprašati, čemu take dolžnosti postavljati, čemu človeka še opominjati, naj svoje pravo veljavno stori, to tako stori, njegovi interesi ga dosti nagibljejo, po sreči ima vsako pravo interese za temelj, in interesi so močni dosti za začetek takega boja. Je-li pa so interesi edini povod, ki nas goni v boj za pravico? To jaz tajim.

Gospodje! Ako sem kako stvar v vrednosti 10 gld. izgubil, ne bodem dal 11 gld. za to, da stvar zopet najdem. Tako bi, ako bi bilo samo vprašanje interesa, tudi ako bi za stvar v vrednosti 10 gl. šlo, ne potrosil morebiti 100 gl., da si stvar zopet pridobim. In vendar nam vsakdanja izkustva nasprotno kažejo, in nikdo ne more tega bolje soditi, ko Vi, gospodje. Tedaj mi nahajamo tukaj, da kdo kako pravdo prevzame zarad nepomenljivega predmeta in mnogi trezni mož,

ki nima razumljenja za mišljenje prava, imenuje takega moža „prepiraželjneža“ in ne razumeva, kako more toliko žrtev truda in denarja na to obrniti, da reši kak predmet od 2 do 10 gl.

Da, gospodje, navadno pravno čutstvo to prav dobro razumeva, kaj se tu godi: mož hoče svojo pravico imeti, in ta moralični vspeh je ono, ki ga goni, tisti desetak je samo vnanji povod.

Zato se nam bode zdelo popolnem razumljivo, ako se tak opomin, naj se mu nadomesti predmet njegove pravice, zavrže. Iz patrijarhalničnega časa pravosodstva so mi znani slučaji, da je kak legoten oskrbnik, kateremu je razsojevanje pravnih stvari bilo, pri nepomenljivih predmetih prepira tožniku vselej predmet ponudil, iz svojega plačal, in tako precej pravdo razsodil. Gospodje, jaz bi ne bil vzel tega zneska, jaz hočem svojo pravico imeti! Na kaj pa se naslanja to hrepenenje po pravici svoji? To nas vodi na vprašanje o zvezi pravice z osobo. Po mojem mnenju je pravica kos osebe same, ona je proizšla iz osebe; moje delo je, naj se delo kaže kakor hoče, v tem predmetu leži kos mene samega; to gre v okrožje pravic, je tako rekoč moja razširjena moč, moja razširjena osebnost, to sem jaz sam.

Dobro. Ako se na enega izmed kosov, ki delajo okrožje mojih pravic, udarec stori, tedaj ga čuti osrednji organ, osebnost sama, in tu stopi patologični trenutek prava na dan. Pravo je žaljeno, in to stanje dela resnično bistvo prava stoprv popolnem razvidno. Kakor zdravniku ravno patologična afekcija nekterih organov stoprv resnično pomembo teh organov razjasni, tako tudi nam pravoslovcem žaljenje prava resnično življenje in resnično zvezo prava z osobo pokaže. Kakor hitro je torej pravo kot pravo žaljeno, se udarec razširi na osebnost, ona se temu upira, pravo je žaljeno, oseba je na boj pozvana.

Jasno je, da je po različnosti žaljenja prava upor sam različen, hud ali menj hud. Nazadnje je žaljenje tako, da oseba ta čut lahko popolnem premore. Vzamem slučaj, da

bi bil predmet prešel; tu za me ni vprašanja osebnosti, ali morebiti hočem vindicirati, to je samo stvar računa; jaz in moja pravica nič ne izgubi, ako od te pravde odstopim. Vse drugače pa je, ako se z objektivno krivico osobna krivda nasprotnika združi, znanje krivice, namen, mene žaliti. Potem žaljenje ne velja samo stvari, in potem ne gre več za vprašanje interesa, nego za mojo osebnost, in znamenje malodušnosti je, ako se boju odtegnem. Po mojem mnenju je v takem slučaju, kjer se pravo nalašč žali, dolžnost osebe proti sebi samej, dolžnost proti skupinstvu, ta boj pričeti. Posameznik se kaže kot zastopnik države krivici nasproti, njemu je dana naloga, zavrniti krivico v svoje meje.

Ali je pa, gospodje, morebiti samo osoba, ki je tu zadeta? V čem ima temelj pravična npravna jeza, nemoč, premagati ta čut? Ali je morebiti samo navadno osobno žaljenje? O ne! Je misel, da je ob enem vselej pravo samo, pravo, veličanstvo prava zadeto, zaničevano žaljeno! Ta udarec se torej razširi od najbližje zadetega predmeta na osebo, in od te na pravo. Ta osoba se torej potem za pravo samo potegne, in ravno ta misel bode na tak način afekt vzbudila.

Naši pesniki so večkrat to snovo obdelovali; nemški pesnik Kleist nam kaže v svojem delu „Michel Kohlhaas“ človeka v boju s krivico — eden najbolj tragičnih momentov, kar jih poznam — on podleigne, mož, z vso osebo slabim napravam — v mojih očeh tragična osoda. Ravno taka je v „Trgovcu iz Benetek“ s Shylokom; on hoče svojo pravico in cele Benetke mu je naj ne vzamejo; koncem se ravno tako tragično zgrudi, ko tega boja dobojevatati ne more.

Tedaj, gospodje, ta občutljivost osebe, katero smemo imenovati, ako so njene pravice zadete, občutljivost pravnega čutstva, ta občutljivost je pri individuih jako različna, tako tudi po različnosti časov pri posameznih narodih. Mnogokrat sem si predložil vprašanje, na kaj se to oslanja? Ali je v zvezi z narodno individualiteto, ali je različnost narodnega

mišljenja? O ne! Prišel sem do sklepa, da je to v zvezi z različnostjo ceditve lasti.

Ni vsakemu rodu, in ni vsakemu individuu last na enaki način draga: ceditve se naslanja bistveno na pridobivanje lasti. Delaven narod, ki se mora trudapolno boriti z naravo, z zemljo, da si zagotovi svoj obstanek, on se vsak dan spominja na pomembo lasti. Njemu se kaže last kot sad mnogega dela, mnogega stradanja, mnogega truda. V lasti in v napadu na last vidi torej v popolnem drugi meri osobo samo žaljeno, kakor kaka doba, ki na primerno ležji način last dobi. Vzemimo sedanost, nasprotje med mestom in deželo. Mislimo si meščana in kmeta in sicer v enakem razmerji premoženja, tedaj sem trdno prepričan, da bodeta oba denar s popolnem različnimi očmi gledala. V mestu, kakor na Dunaji, se način ceditve ne določuje po ljudeh, ki težko delajo, temuč po ljudeh, ki primerno ležje zaslužijo in to cenjevanje postane potem merodajno za občno ceno. Na opak pa na deželi, kjer vsakdo ve, kako težko je denar zaslužiti, tam je cenjevanje lasti popolnem drugačno, tudi za one, ki ne delajo po tem načinu. In tako, gospodje, je tudi za različne čase. Naša sedanja doba bode lastninske zločine drugače obravnovala, ko stari Rim. V starem Rimu je delo, bi rekel, kaznen narekovalo, pri nas je drugo mnenje merodajno.

Določuje se torej mera upora pri žaljenji prava prvič po načinu napada, potem po drugič izrečenem opazovališču, po bližini ali daljini lasti proti osobi.

Iz dosedanjega sledi, da ta boj, katerega ima bojevati subjekt za objekt, ni samo za subjekt vprašanje npravne zadovoljnosti, temveč da ima tudi za skupinstvo največjo važnost. Za subjekt je vprašanje moraličnega samovzdržanja; spoštovanje do njega je s tem pogojeno, da more izpričati, da se ne umakne malodušno v takem položji, ko je žaljen. Veljavo tega boja za skupinstvo sem že poprej bolj osvetlil. Iz tega sledi, da ima država najnujnejšo dolžnost, ta čut individuv, krepko pravno čutstvo, na vsak način gojiti.

Temu se druží drugo opazovalíše. V privatnem življenji se mora moralična moč izobraziti, tu mora pravno čutstvo svojo šolo prestati, da je na kakem višjem polji, v državni brambi pred silo, krepko. Narod, ki ravno na nizkem polji privatnega prava nima poguma, bojevati pravičen boj, on ne bode imel poguma bojevati se tam, kjer gre za državo, za moč države.

Za politično pedagogiko je najvišja naloga, pravno čutstvo v privatnem življenji gojiti, kajti iz tega prihaja končno vsa moralična sila, ki pozneje osode držav določuje. In na kak način more država, postava to pravno čutstvo gojiti?

Na to hočem odgovoriti s tem, da se ozrem sedaj na rimsko pravo. Po mojem mnenji naj postavodajstvo tega boja ne zljajšuje samo s procesualíčnimi napravami, temveč pred vsem s tem, da zadovoljuje temu pravičnemu srdú. Postava naj torej tam, kjer je objekt napaden, kjer je v svoji pravici žaljenje prava trpel, ne gleda samo na to, da škodo poravna, ravno tako kakor v slučaji objektivne pravice, temveč postava naj tak slučaj žaljenja kot kvalificirano krivico prime in sicer po privatnem pravu, kadar kriminalne kazni nastopiti ne mogo, da se žaljenemu pravnemu čutstvu tudi v tem razmerji zadovolji. Hočem sedaj dokazati, kako se je to v rimskem pravu godilo.

V starejšem rimskem pravu se je to godilo v tej meri, da se tu pri kaki krivici jedva razločuje, ali je nasprotnik česa kriv ali ne, ali je mož, ki je pravo žalil, to tudi vedel in nameraval, ali je po krivdi, culpa, v moje pravice segel; to je ravnodušno. Staro rimsko pravo ne razločuje med moralično natančnim prištevanjem, je-li krivda, culpa, culpa lata ali levis, temveč njemu zadostuje, da mi je mož vzel, kar je moje, da to vsakako ima in da mi neče dati nazaj. Tu se torej celo slučaji same objektivne krivice, kakor sem jo imenoval, ravno z istimí kaznimi kaznujejo, kakor oni subjektivne krivice. Ako je v starem rimskem pravu vindicatio tožencu protivni vspeh imela, moral je dvojno sadje plačati; pri tem

se ni vprašalo, ali je vedel ali ne, da mi moja stvar pridržuje. Ravno tako se glasi pri evikciji obsodba vedno na dvojno; pri tem se ne vpraša, ali je moj prednik vedel, da mi je tujo stvar prodal; prodal mi jo je, plača mi dvojno. O drugi priliki sem take slučaje sestavil in morem, kar se tiče starejšega rimskega prava, reči, da je šlo daleč čez mero pravičnega ozira na afekt.

Obračam se k srednjemu rimskemu pravu. Tu nahajamo polno enakomerje. Ono razločuje natanko med polnim zakrivljenjem, dolus, culpa lata, culpa levis, bona, mala fides, in povsod poudarja, kako se je toženec proti meni vedel. Ta ozir se kaže v vseh razmerah. Vindicatio, obligacije, povsod stopa patologični moment na površje in namerava zadovoljiti žaljenemu.

(Konec sledi.)

✓ Prestopki pri mesarjenji.

1. Zdravstveni obziri pri sekanji mesa.

Mesar M. T. iz Premisla je 1866. leta pri okrajnem uradu prosil za dovoljenje, da bi smel mesariti v svoji predmestni hiši. Pri komisijski obravnavi na to prošnjo odločeni so se mejaši, občinski odbor in župan zoper to upirali, ter tudi delegirana komisija, izvlasti pa okrožni zdravnik je izrekel, da je klanje živine in sekanje mesa v tej tik državne ceste stoječi hiši, okoli ktere se mnogo drugih nahaja in pri kateri se po leti mnogo prebivalcev bolj visokega stanu spreha in zdrave čiste sape išče, ni nikakor primerno, in da je izlivanje krvi na gnoj naravnost občnemu zdravju nasprotno. Okrajna uradnija je pa vendar M. T. dala prošeno dovoljenje in prepovedala le navadno izlivanje krvi na gnoj na dvorišči, ter zaukazala, da se mora kri vsaki dan po klanji k jezerski reki izpeljavati in v njo vlivati. Ako bi se ta zapoved ne spolnovala, se je žugalo z vstavljenjem mesarije v tej hiši. Namestništvo je z odločbo dné 28. marca 1867 zavrnilo pritožbo mestne občine zoper to naredbo podano, ob enem pa

mestni oblastniji priporočilo, da ima pazljivo gledati nad spolnovanjem zapovedanih zdravstveno-policijskih previdnostih. Po zapisniku dné 25. aprila 1867 se je pa dokazalo, da se mesar ni ravnal po tem ukazu, da je dvorišče onesnaževal in da je kri in drob zaklane živine ležala v gnojni jami. Vsled tega je mestna oblastnija z odločbo dné 2. maja 1867 mesarijo v tej hiši iz zdravstveno-policijskih obzirów vstavila. To naredbo je na podlagi §. 60 obrtnijske postave okrajna uradnija z odločbo dné 18. junija 1867 in na daljno pritožbo tudi namestništvo z odločbo dné 18. oktobra 1867 potrdilo. Mesar se je vendar tudi še zoper te tri enoglasne odločbe pritožil, ali ministerstvo notrajnih zadev tudi ni vslišalo tega vtoka. (Odločba dné 15. junija 1868.)

2. Mesar mora imeti zadostno mesa.

Občinski predstojnik je dvema mesarjema iz Pešanova vsled §. 56 obrtnijske postave naložil dolžnost, se z zadostnim mesom založevati; on jih je večkrat na to opominjal in jima žugal, da jih bode sicer kaznoval, vendar vedno zastonj. Brezvspešne opombe so občinsko zastopstvo pripravile na to, da jima je tudi zarad tega, ker so se prebivalci zarad pomanjkanja mesa pritoževali, z odločbo dné 15. maja 1867 vsled §. 32 in 60 gal. obrtnijske postave odločilo kazen v denarjih po 10 gld. Eden obsojencev se je podvrgel kazni, drugi se je pa pritožil naprej. Toda obsodbo v kazen je potrdila okrajna uradnija z odločbo dné 12. junija in namestništvo z odločbo dné 27. septembra 1867, in ker je bil tudi podan priziv do ministerstva, ga je ministerstvo notrajnih zadev z odločbo dné 6. februarja 1868, št. 845 zavrnilo.

3. Neopravičeno prenehanje z mesarjenjem.

Dné 13. maja 1862 je mesar M. S. nehal mesariti in je to opravilo nekemu židovskemu soverniku L. izročil, pri katerem so se pri ogledu v kleti dobili le odrezki in gnilo meso. M. S. je opravičeval vstavljenje mesarije s tem, da je tadaj njegov brat umrl in da se je po židovski šegi osem

dni moral zdržavati vseh opravil. Zarad tega brezoblastnega vstavljenja mesarije in zbog slabe postrežbe občinstvu ga je okrajna uradnija z odločbo dné 22. maja 1862 M. S. na platež globe od 20 gld. obsodila.

Dné 21. maja 1862 je M. S. naznanil, da bode 25. dné maja mesarijo popolnoma opustil, na kar mu je okrajna uradnija 23. dné maja velela, do konec maja mesariti, ako se hoče ogniti globi od 50 gld. in zgubiti pravico do mesarije. Ne da bi bil čakal odloka, je M. S. že 22. dné maja mesarijo opustil, tedaj je moralo biti občinstvo brez mesa. Opravičeval se je s tem, da je bil 22. in 23. dné maja zarad zanemarjenja predpisov o pregledu živine v zaporu, tedaj ni mogel mesa sekati. M. S. je sicer 18. dné maja njemu prisojeno tridnevno kazen nastopil, vendar je bil zvečer zarad priprave za redno daljše mesarjenje domu izpuščen in še le 18. dné maja zopet v zapor vzet; razun tega ima enega sina, kateri je tudi drugekrati meso sekal. Okrajna uradnija je tedaj M. S. z odločbo dné 3. septembra 1862 zavoljo brezoblastnega vstavljanja mesarije obsodila na platež globe od 50 gld. in mu po §. 138 obrt. postave vzela pravico do mesarije. Namestništvo lvovsko je to odločbo dné 23. februarja 1863 potrdilo. Ministerstvo notrajnih zadev je z ukazom dné 9. maja 1864, št. 18997 z obzirom na rodbinske razmere M. S. in gledé na to, da je mesarijo pred zažuganjem nje zgube opustil, obe kazni v denarjih od 20 in 50 = 70 gl. znižalo na 25 gld., in odstranilo kazen zadevajočo izgubo pravice do mesarije.

4. Prodavanje govedine zoper obstoječo prepoved.

Mestna oblastnija v Krakovu je na podlagi namestništvenega ukaza dné 13. decembra 1860, št. 63035 z razglasom dné 10. maja 1861, št. 7627 v §. 8 dovolila vvožnjo za prodajo namenjenega govejega mesa v Krakov le skoz cestne pregraje v Podgorici in Zverinci in sicer le pod tem pogojem, da se plačuje vžitnina, da je meso od zdrave živine in da je

prevideno z znamenjem zdravstvenega nadzornika. Mesar J. D. v Krakovu vse te pogoje, na ktere prestopek je globa od 10 do 25 gld. postavljena, v nemar pustivši je po židovu S. G. iz Cytia goveje meso v Krakov vpeljati dal, in ga en del že prodal, ostanek mu je bil pa odvzet in mestna oblastnija ga je z razsodbo dné 16. julija 1867 obsodila na platež globe od 25 gld. in S. G. na zgubo odvzetega mesa. Namestništvo lvovsko je na J. D-ovo pritožbo to razsodbo z odločbo dné 7. septembra 1867 potrdilo. Ministerstvo notrajnih zadev z odločbo dné 16. decembra 1867, št. 19614 ni v smislu ministerskega ukaza dné 31. januarja 1860, št. 31 drž. zak. v pritožbe vslišalo, vendar je iz milosti globo na 10 gld. znižalo, ker je bil J. D. prvokrat kaznovan, in ker je še le najvišja kazen 25 gld.

5. Zasebno klanje ni motjenje obrtnije.

Več prebivalcev občine v Mihalovcih je enega vola kupilo, ga pobilo, in njegovo meso (brez prejšnega ogleda) med se razdelilo. Mesar J. R. jih je zarad tega zavoljo motjenja mesarskega obrta tožil in okrajna uradnija v K. jih je zarad kratenja mesarskih pravic, kakor tudi zavoljo prestopka postave o ogledovanji mesa dné 23. januarja 1856, št. 7 deželnega zakonika pokregala, ker je vzela za resnico, da je skupno in tedaj javno pobijanje živine držati za obrtnijsko sekanje mesa.

Namestništvo v Lincu je to razsodbo z odločbo dné 15. januarja 1865 ovrglo, ker iz zatoženčevega dejanja ni razvidelo obrtnijske mesarije, to tem manj, ker se tujim osobam ni nič mesa prodalo in ker je ogledovanje mesa le pri obrtnijskih mesarjih in pri drugih obrtnikih, ki se z mesarijo za plačilo pečajo, zapovedano, ne pa pri zasebnem klanji. Mesar J. R. je zoper to odločbo podal pritožbo do ministerstva, ktere vendar državno ministerstvo z odločbo dné 28. avgusta 1865, št. 7109 ni vslišalo.

Merodajna je bila tudi tukaj misel, da se ne nahaja v tem primerljeji nobeno obrtnijsko klanje, temuč le zasebno,

s katerim se pa nikakor ne pregreši zoper postavo, ako se preskrbé družniki z dobrim mesom za 7 do 8 kr. libro namesto slabega, ki jim ga je dozda mesar po 19 kr. prodaval. Zasebno klanje mora se tem bolj potrditi, ker se s takim ravnanjem napravi dovoljeno in izvlasti na deželi pri obrtnijski svobodi in nehanji odločene cene za meso dobrodejno množenje prodajalcev.

Za ktero poduzetje na pošto dohajajoči denarji se kljubu odločbam §§. 29 in 30 poštne postave od 5. novembra 1837 smejo sekvestrovati.

C. k. finančna oblastnija v X. je pri ondešnji okrajni sodniji vložila prošnjo ter zahtevala, da naj zoper Franceta R. zastran dolžnih 430 gld., v katerem znesku je on državno blagajnico po izdaji 40.000 neštempljanih listov nekega časnika bil prikrajšal, zarad česar teče dohodarstvena preiskava, vsled §§. 567 in 568 dohodarskega kazenskega zakonika in §. 51 službenega vodila k tej postavi in dvornega dekreta dné 25. aprila 1839, št. 18709—1269 in dné 1. aprila 1849, št. 8212—427 dovoli sekvestracijo dohodkov omenjenega časnika, in po pošti doposlanih predplačilnih zneskov, ter jo nadaljuje, dokler ne pride v državno blagajnico petnajsterna kazen.

C. k. okrajna sodnija je z odlokom dné 8. oktobra 1870 to prošnjo v reči sami dovolila, sekvestracijo po pošti pošiljanih predplačilnih zneskov pa vsled §§. 29 in 30 poštne reda dné 5. novembra 1837, št. 240 zbirke pravosodnih postav zavrgla. C. k. finančna oblastnija je zoper to delno zavržbo podala pritožbo in povdarjala, da se navedena določba poštne reda po njeni nameri ondi ne prilega, kjer se zahteva sekvestracija na podlagi obč. sodnega reda in tedaj zarad prejemanja in pobiranja vseh dotičnih pošiljatev postavlja sodnijski sekvester. Kajti namen one določbe je odvracati mogočo poškodbo in krajšanje nadpisančeve pravice do zneskov

njemu po pošti poslanih. Ta previdnost je pa le takrat neogibno potrebna, ako ni nobeden sodnijski sekvester postavljen. S tem pristavkom bi se znale nadpisančeve pravice poškodovati, nikakor pa ne, ako sodnijski sekvester poštne pošiljatve pobira, katerega dolžnost je vsled ukaza dné 31. oktobra 1785, št. 489 zbirke pravosodnih postav pokladati redni račun. Obzir se mora pa jemati tudi na to, da se s sodnijskim sekvestrom za to postavljenim enako ravna, kakor z oskrbnikom premoženja. §. 22 voznega poštnege reda dné 6. julija 1838 in §. 31 pisemskega poštnege reda dné 6. novembra 1838 pa določujeta, da je oskrbniku nadpisančevega premoženja dopustljiva izročitev poštneih pošiljatev, ako ga sodnija pošti naznani. Zapopadek oskrbnika premoženja v zgorej omenjenih postavah ni natančniše določen, misliti si ga tedaj moramo prav splošno v njegovem najširšem pomenu. Bilo bi zgol svojeglavno in besedam postave protivno tolmačenje, ako bi se ta zapopadek stesniti hotel le na oskrbnika konkurzne mase ali na skrbnika premoženja. Sekvestra gotovo veže dolžnost, oskrbovati nekaj izvršenčevega premoženja. V tem slučaju se mora sodnijski sekvester tembolj imeti za oskrbnika premoženja, ker je bila sekvestracija vseh drugih izvršenčevih dohodkov iz časnikarstva izprošena.

Na to je c. k. deželna nadsodnija z dekretom dné 25. januarja 1871, št. 1699 pritožbo popolnem vslišala, kajti pošiljatve nadpisancu po pošti dohajajoče se smejo po §. 22 voznega poštnege reda dné 6. julija 1838 in po §. 31 pisemskega poštnege reda dné 6. novembra 1838 tudi vročevati pošti naznanjenemu oskrbniku premoženja, za kar gotovo postavljeni sekvester velja.

Izvršenec je v svoji zoper to določbo podani prošnji za dosojó spodbijal dopustljivost izvršbe sploh, zastran zajetja poštneih pošiljatev pa omenil, da je to zoper patent dné 5. novembra 1837, št. 240, §§. 29 in 30, kateri velevali, da se pošti izročene pošiljatve pred oddajo nadpisancu ne smejo ne v prepoved devati ne z zastavnim pravom obloževati. Ako

se premisli, da je zahtevana sekvestracija predplačilnih zneskov ravno kakor prepoved sodnijsko zavarovalno sredstvo in še ostrejše zavarovanje, mora se samo po sebi sekvester držati za oskrbnika premoženja, v §. 22 pisemskega poštnega reda omenjenega, ker bi se sicer ovrgel namen najvišjega patenta dné 5. novembra 1837, kateri pa ravno izločuje sodnijsko izvršbo poštnih pošiljatev. Tudi velja §. 22, kateri govori najprej o izročitvi nadpisancu, in potem njegovemu pooblastencu ali postavnemu namestovalcu, med katerimi se gotovo razumeva le taki postavni namestovalec, katerega je dolžnost, gledati na korist nadpisanca, ne pa taki, kateri ima zastopati koristi tretje osebe nadpisancu nasproti. Takošni postavni namestovalci so varuhi, skrbniki, zakonski družeti i. t. d.

C. k. najvišja sodnija je pa vendar pregledni vtok zavrgla, kajti določbe §. 30 poštna postave dné 5. novembra 1837, št. 240 zbirke pravosodnih postav se ne dajo obračati na pričujoči slučaj, ker se tukaj ne govori o poštni pošiljati pred oddajo nadpisancu v prepoved dejani, ali o izvršbi pred oddajo nadpisancu na poštno pošiljatev vpeljani, temuč gre samo za izročitev na časnikaštvo poslanega denarja sekvestru, ki ga ima sodnija postaviti in ga zarad tega pošti naznaniti, za kateri slučaj se je v določbah §. 22 voznega poštnega reda dné 6. novembra 1838 poskrbelo.

(Odločba od 21. marca 1871, št. 3108.)

Raba tuje firme (kupčijskega imena).

Perlberg in Hock sta leta 1863 pod firmo „Perlberg in Hock“ na Dunaji ustanovila kupčijo z morsko péno, jantarjem in strugarijo, in jo dala vpisati v kupčijsko-sodnijske bukve. Kmalu potem razširita to kupčijo po Nemčiji, in sklenila sta, v Berlinu, v Lipskem in v Frankobrodu na Menu vstanoviti podružnice pod ravno to firmo ter jih vpisati pustiti v dotične trgovinske bukve. Leta 1868 sta pa omenjene tri podružnice z vso robo in orodjem vred prodala trgovcema

Süss in Holzheim za 2000 tolarjev ter sta kupcema ne le dovolila, da smeta ali sama ali po drugih s to robo pod firmo „Perlberg in Hock nasledniki“ kupčevati, temuč se tudi zavezala, pod to firmo nobene takošne kupčije v okraju nemškega colnega društva ne ustanoviti. Komaj sta pa Süss in Holzheim njima prodano Berolinsko kupčijo pod firmo po pogodbi priznано nastopila in jo kupčijskej sodnji v Berlinu napovedala, sta že na Dunaji ustanovila eno podružnico in jo pod ravno to firmo ondešnej kupčijskej sodnji napovedala, tedaj je bila v Dunajskih trgovskih bukvah razun prvotne firme „Perlberg in Hock“, pod katero sta vstanovnika vedno kupčevala, tudi vpisana firma „Perlberg in Hock nasledniki“, katero sta gospoda Süss in Holzheim zastopala. Na to sta prva dva tožbo podala in zahtevala, da Süss in Holzheim nista upravičena, se pri svojej dunajskej kupčiji posluževati firme „Perlberg in Hock nasledniki“, in da se ima ta firma izknjižiti iz dunajskih trgovskih bukev. Toženca vgovarjata, da sta tožnikovo Berolinsko kupčijo s firmo vred s pristavkom, nadsledstveno razmero pomenljivim kupila, da na Dunaji ustanovita podružnico, in da imata tedaj po členih 21 in 22 trg. post. pravico, se za to podružnico ravno te firme posluževati in sicer to tembolj, ker se ta po pristavku „nasledniki“ od tožnikove firme zadostno razločuje.

Razsodba Dunajske kupčijske sodnije dné 8. aprila 1870, št. 32561 se vjema s toženčevimi razpeljavami, in ta sodnija je tožnika z njunim zahtevom zavrnila.

Temu nasproti je pa c. k. avst. nadsodnija vsled tožnikove prošnje za presojo s razsodbo dné 18. avgusta 1870, št. 32561 po tožnem zahtevanju spoznala in toženčevo firmo izknjižiti zaukazala. Na podano prošnjo za dosojjo je najvišja sodnija to razsodbo potrdila in se opirala na sledeče razloge: Iz določb členov 20 in 21 trg. post. se na tanko razvidi, da se mora vsaka firma tako glasiti, da se s kako že obstoječo ne more premeniti, in člen 22 trg. post. izločuje rabo že obstoječe firme s pristavkom ali brez pristavka, nad-

sledstveno razmero pomenljivega, ako ni ta, kateri misli pod to firmo kupčevati, kupčije pod to firmo po pogodbi prevzel ali podedoval in ako so dosedanji lastniki kupčije oziroma dediči ali sodediči s tem zadovoljni. Po takem gotovo ne daje pogodba dné 19. novembra 1868 sklenjena med tožnikom in tožencema zadnjima pravice, na Dunaji podružnico za kupljeno kupčijo v Berolinu ustanoviti pod firmo „Perlberg in Hock nasledniki“ in s to robo kupčeveti, ker tožnika nista tukajšne kupčije tožencema prepustila, onadva še vedno sama pod firmo „Perlberg in Hock“ kupčujeta, ker sta tožencema v pogodbi le za Berolinsko kupčijo dala pravico, da znata pod firmo „Perlberg in Hock nasledniki“ kupčevati, in se le zavezala, v okraju colnega društva ne več pod firmo „Perlberg in Hock nasledniki“ kupčevati. Pravica, firmo „Perlberg in Hock nasledniki“ v Berolinu imeti, pa nikakor ne obsega, kakor tudi drugi odstavek člena 21 trg. post. kaže, pravice se te firme pri vseh podružnicah posluževati, in pristavek „nasledniki“ se ne mora držati za zadosti razločevalni razloček, ker ne dá spoznati različnosti, temuč tembolj enakost kupčije, po katerem se s tem, da je Dunajska kupčija toženec kot podružnica njune Berolinske kupčije v trgovskih bukvah vpisana, nič ne spremeni. Tožnika sta bila po členu 27 trg. post. popolnoma upravičena, toženca zarad nedovoljene rabe firme „Perlberg in Hock nasledniki“ tožiti in zahtevati, da se jima kupčija prepové.

Pridobnina in dohodnina s prikladami vred imate le postavno založno pravo pri rečeh, od katerih se odrajujejo, ne pa predpravitve pred poprejšnimi založnimi upniki.

C. k. deželna sodnija v Brnu je v izvršni zadevi Abraham T. zoper Tobija Fr. zarad 610 gld. iz skupila reči za izyrševalca dné 16. in 25. februarja 1870 zastavno popisanih odkazala terjatev državnega zaklada iz davkovskih izkazov dné 29. marca 1870 v znesku 229 gld. 34 $\frac{1}{2}$ kr. in dné

15. januarja 1871 v znesku 164 gld. 15. kr. kot prednostni stavek, ker po teh davkovskih izkazih omenjena dolžna pridobnina in dohodnina iz 1869., 1870. in 1871. leta izvira in ker imajo po §. 18 pridobninske postave dné 31. decembra 1812, po dohodninski postavi dné 29. oktobra 1849 drž. zak. št. 539 in po dvornih dekretih dné 15. aprila in 16. septembra 1825, št. 2089 in 2132 in dné 4. novembra 1831, št. 2533 zbirke pravosodnih postav triletni zaostani davki gledé na stvar, na kateri so zastavno pravico dosegli, predpravico pred vsemi upniki in ker je vsled zapisnika, prav za prav zaznambe zastavne pravice dné 16. aprila 1870 in 13. marca 1871 državni zaklad za zgorej navedeno terjatev že pred dražbo dosegel zastavno pravo na prodane reči.

C. k. nadsodnija moravsko-sileška je na izvrševalčevo pritožbo prvosodnijski ugotovilni odlok v tem, da ste bili omenjeni terjatvi državnega zaklada odkazani iz skupila v vrstnem redu, ki jima grè po času doseženega zastavnega prava premenila, in c. k. najvišja sodnija je z odločbo dné 10. januarja 1872, št. 23 zavrgla zoper to od c. k. finančne prokurature podani priziv. Razlogi:

Pričujoči slučaj zadeva posebno dolžno pridobnino in dohodnino, tedaj osobne davščine. Gledé na pridobnino zaukazuje §. 18 pridobninske postave dné 31. decembra 1812, da se mora zastala davščina poterjati po izvršbi z vojaško pomočjo in le ako je silno potrebno po rubežnji in prodaji premoženja, pri čemur se pa mora pri miru pustiti vse orodje in priprave za delo potrebne, in le v konkurznih zadevah se državnemu zakladu gledé na pridobnino pridrže one pravice, ki mu grejo pri drugih cesarskih davkih.

Iz tega in izvlasti iz določbe, da se ima dolžna pridobnina poterjati s prejšno rubežnijo in prodajo dolžnikove premakljine, sledi, da dolžna pridobnina nima postavnega založnega prava na nepremakljino dolžnika.

Kar pa se tiče dohodnine, tudi tej v §. 31 patenta dné 29. oktobra 1849 ni pripoznano postavno založno pravo na

nepremakljino mudnega davkoplačnika, temuč ta se le gledé na izterjatev primerja drugim neposrednim davkom.

Doneski kupčijske zbornice in policijske priklade, ki se tudi deloma v zgorej navedenih davkovskih izkazih nahajajo, so pa le zgolj priklade k omenjenim zasebnim davkom, in nimajo nobene večje predprave, nego ti sami.

Ko tedaj vsled razločne določbe dvornega dekreta dné 16. septembra 1825, št. 2132 zbirke pravošodnih postav dolžni cesarski davki postavno založno pravo le gledé na ono premoženje vživajo, od kterega bi se ti davki plačevati morali, in ko je le tem dolžnim davkom tudi zunaj konkurza, tedaj pri posebni izvršbi dana predprava pred drugimi zastavnimi upniki, temu nasproti se pa po 3. odstavku tega dvornega dekreta predprava ne sme raztegovati na druge, čeravno pri občni konkurzni obravnavi privilegirane, pa z nobenim postavnim založnim pravom na posamesno premoženje ne previdene terjatve pri razdelitvi skupila za kako zunaj konkurza prodano imetje, je spodbijana nadsodnijska odločba popolnoma opravičena in to tembolj, ker tudi v §. 38 konkurznega reda dné 25. decembra 1868 zasebnim davkom gledé na nepremakljivo blago ni dana postavna predprava pred zastavnimi upniki.

Dražba je veljavna, ako je vknjiženi upnik tudi brez dostavljenega dražbinega odloka zvedel za dražbo.

Okrajna sodnija v I. je z odlokom dné 2. septembra 1871, št. 6708 na prošnjo c. k. finančne prokurature v imenu državnega zaklada dovolila izvršno dražbo posestva št. 14 v R. in ga 5. dné oktobra 1871 prodala.

France P. kot zavarovani upnik je zoper to podal pri- tožbo ničnosti, ker mu dražbini odlok ni bil vročen (dostavljen) o pravem času, in ne v njegove lastne roke.

Nadsodnija je na to velela, da naj se reč preišče. Iz pozvedb se je pokazalo, da je bil ta odlok sinu Henriku P.

vročen, in da je ta ime svojega očeta na prejemnem listu pristavil. Zarad tega je c. k. nadsodnija z odločbo dné 21. novembra 1871, št. 39271 dražbo ovrгла, ker se mora dražbini odlok po dvornem dekretu dné 20. julija 1810, št. 906 zbirke pravosodnih postav dostaviti v lastne roke zastavnega upnika, ali njegovega znanega opravnika ali pooblaščenca.

C. k. najvišja sodnija je pa nadsodnijsko odločbo odstranila in dražbo v veljavi obdržala, ker je Henrik P. pri sodnijskem zaslišanji rekel, da je on svojemu očetu Francu P. odločeni dražbini odlok od vročevalnega uradnega služabnika prevzel in ga svojemu očetu že 4. dné oktobra 1871, tedaj dan pred razpisano dražbo izročil, toraj je France P. za 5. dné oktobra 1871 razpisano dražbo o pravem času zvedel, zato se mora tudi dostavljenje omenjenega dražbinega odloka šteti za popolnoma dovoljno in veljavno.

✓ Alj sme tudi ženska biti cirkovnica?

Karolina B. je pri okrajnem glavarstvu v M. podala sledečo vlogo: „V začetku tega leta me je S-ska fara za cirkovnico postavila. Prebivalci politične občine L-ske, spadajoče k cirkveni občini S-ski, so mi še dolžni biro, in se tudi branijo, jo plačati. Jaz prosim, da bi se ta bira od njih izterjala po poti politične izvršbe“. Okrajno glavarstvo v M. je popražalo farno predstojništvo S-sko, alj je res ono cirkovnico postavilo. Farno predstojništvo je odgovorilo: „Odkar cirkovnikove službe učitelj več opravlja ne sme, je farno predstojništvo Karolino B., ženo učitelja B., postavilo za cirkovnico pod tem pogojem, da ona pusti po kakem možkem, katerega mora sama odškodovati, opravlja iste cirkovnikove službe, katerih, kakor se spodobi, ženska opravlja ne more. Želeti je, da okrajno glavarstvo Karolino B. podpira, ker je pridna in ni premožna“. Okrajno glavarstvo ni uslišalo prošnje Karoline B. za izterjavo cirkovnikove bire, ker se ona kot ženska ne more imeti za cirkovnika, ko po določbah

cirkvenega prava mora kot clericus minor, kar je cirkovnik, le možki službo opravljati, in okoljščina, da je ona cirkovnikovega hlapca najela, vtegne le ogibati se postave. Karolina B. se je zoper to pritožila in rekla: „Farni ured me je postavil za cirkovnico, kar farni ured v imenu cirkve v zadevi cirkvenih služeb določi, izvlasti službo cirkovnika, mora država čislati. Akoravno sem ženska, vendar ne strežem pri maši, in sploh ne opravljam služeb, ktere cirkovniki opravljajo, toda cirkovnica smem biti za to, da cirkovnikovega hlapca nadzorujem, da skrbim za čiščenje cirkve, da sploh vsa ista cirkovnikova dela opravljam, ktera ženska opravljati more, in da le nepogojno možkim pridržana dela njemu pripuščam, to je po možkem — cirkovnikovem hlapcu — opravljati pustim. Občina me tudi hoče za cirkovnico“.

Namestništvo štirsko, ktero je spise poslalo škofijskemu redništvu s prošnjo, da o tem izreče svoje mnenje, je dné 22. februarja 1872, št. 2036 odločilo, kakor sledi: „Ker škofijsko redništvo ni odobrilo podelitve službe Karolini B. za cirkovnikova opravila, potrduje se odlok okrajnega glavarstva, vendar se okrajnemu glavarstvu veleva, da izterja dolžno cirkovnikovo biro na prošnjo farnega predstojništva, ako je treba s silo po določbi ukaza dné 20. aprila 1854 drž. zak. št. 96, in da naj dalje skrbi za to, da se plača terjatev Karoline B. za opravljena dela“.

Pripuščeno je združiti v eni tožbi več terjatev iz enega kupčijskega opravila in njega dovršitve.

C. k. nadsodnija v Beču je na tožbo Zofije H. zoper C. B. zarad plačila zneskov 133 gld., 3000 gld. in 500 gld. a. v. od c. k. deželne sodnije v Beču dné 28. aprila 1871, št. 23434 vsled ravnanja po §. 298 obč. sodn. reda in po dvornem dekretu dné 7. maja 1839, št. 358 zbirke pravosodnih postav izdani odlok spremenila v tem, da je ločitev toženih reči po §. 4 obč. sod. reda zaukazala, in sicer gledé

na to, da s tožbo iskane terjave ne izvirajo iz enega dejanja, torej terjave niso ena z drugo zvezane, ker se znesek 133 gl. terja na podlagi prevzete dolžnosti do plačevanja obresti od kupnine 5000 gld., dalje znesek 3000 gld. za pospešbo knjižnega prepisa toženca na S-sko posestvo, in poslednjič znesek 500 gld. kot vrednost za odstopljene terjatve in da v tem obziru list B, kateri takošne zneske omenja, ne dokazuje, da te terjatve spadajo ena k drugi, ker bi se imele po svojem naslovu dokazati ne po listu B, temuč s prisego in sè svedoki.

C. k. najvišja sodnija je na tožnično pritožbo odloka nižjih sodnij spremenila in c. k. deželni sodniji naročila, na zgorej omenjeno tožbo po §. 16 obč. sod. reda dan za obravnavo odločiti.

Kajti v tej tožbi zedinjene tri terjave se sicer po razkazu tožbe opirajo na posebne ne pri kupni pogodbi dné 9. decembra 1869, sklenjeni med tožencem in tožnico zastran S-ske grajščine omenjene poznejše dogovore, vsi pa zadevajo to kupčijo in njeno izpeljavo, toženec jih je tudi v pismu B spravil v zvezo, in so gledé teh postranskih dogovorov na eno in isto poglavitno kupčijo vendar le v zvezi, zato je stavljenje teh terjav v eno tožbo po §. 4 sod. reda dopustljivo.

Vpeljava izvršnega ravnanja po §. 298 obč. sod. reda na to tožbo je pa že zarad tega nedopustljiva, ker vsaj, kar se tiče toženih zneskov 3000 gld. in 500 gld., ni nobenega drugega pisma kakor toženčev list B, ta list se pa ne more imeti za vpeljavo izvršne obravnave zastran toženih terjav prikladno polnoverno pismo, ker v njem je le zastran zneska 500 gld. izrečena voljnost, terjave za znesek od 500 gld. prevzeti, in ker gledé na te dve terjavi iz pisma B. ni razvidno, da ste že zapadli z obzirom na obrok vplačanja.

(Odločba najvišje sodnije dné 25. julija 1871, št. 91635.)

Tatvina §. 174 I kaz. zak. se dokaže tudi samo s zapri-seženo izpovedbo poškodovanega.

Janez G. zavljo tatvine že petkrat kaznovan, je bil z razsodbo c. k. okrožne sodnije v novem Jičinu dné 2. junija 1870, št. 2861 hudodelstva tatvine v §. 174 I in §. 176 II kaz. zak. omenjenega zato kriv spoznan in po višjem odstavku kazni od 5—10 let v §. 179 kaz. zak. navedenem na šestletno težko ječo obsojen, ker je sam obstal, da je Mariji O. izmaknil na 12 gld. 40 kr. cenjeno uro in verižico in ker je poškodovanka okoljščino, katero je obtoženec trdovratno tajil, s prisego potrdila, da jo je on, ko ga je po začuteni zgubi ure tatvine v sumu imela, zaradi iskanja po ukradenem blagu preiskovati se pripravljala, z močjo proti tlem sunil in potem vtekel, in sicer gledé na to, da je to silovito dejanje Janeza G., katero po njegovem obstanji tatvine vsled §. 174 I samo obtežavo ustanovlja, z obzirom na določno in s prisego potrjeno izpovedbo poškodovanca vsled §. 270, št. 1 red. kaz. pravde dokazano.

C. k. moravsko-silezka nadsodnija je pa na pritožbo obsojenca le edino zaradi previsoko izmerjene kazni podano z odločbo dné 26. julija 1870, št. 9540 prvosodnijsko razsodbo na podlagi §. 210 red. kaz. pravde spremenila v tem, da je Janez G. kriv hudodelstva storjene tatvine le v smislu §§. 171 in 176 II kaz. zak. in ga zato po §. 178 kaz. zak. odsodila v osemnajstmesečno ječo, proti temu ga je pa hudodelstva tatvine po §. 174 I kaz. zak. in po postavi dné 15. novembra 1867, št. 132 drž. zak. za nekrivega spoznala, ker se storjeno dejanje ne more imeti za hudodelstvo v smislu poslednje omenjenega §. kaz. zak.; kajti — tako se glasé razlogi — v tem obziru je proti obtožencu le edina s prisego potrjena izpovedba Marije O. toraj pomanjkljiv dokaz §. 140 št. 2 red. kaz. pravde, namreč ta, da je ona za obtožencem, ki se je sumljivo iz njene hiše odtegnil, bežala, ga vstavila, in ko ga je hotela preiskati, jo je tako močno sunil, da je na tla

padla, in da je obtoženec potem pobegnil. Edina ta izpovedba zoper obtoženca zamore toliko manj po določbi §. 270 št. 1 red. kaz. pravde dokaz dopolniti, ker ta §. razločno določuje, „da se vprašanje, je li kako in ktero kaznjivo dejanje obtoženec storil, po edini izpovedbi poškodovanega ne more razsojevati“. — §. 174 I kaz. zak. pa nikakor ne ustanovlja edine obtežave, kakor prvi sodnik misli, temuč določuje samostalno kakovost hudodelstva.

C. k. najvišja sodnija je vendar na priziv državnega pravdnništva potrdila razsodbo prvega sodnika, in sicer uvaževaje, da, akoravno se po §. 270 št. 1 reda kaz. pravde o tem, alj je in ktero kaznjivo dejanje storjeno, po izpovedbi poškodovanega samega ne more dokazati, ta vendar zadostuje, obdolžencu, kateri je kaznjivo dejanje obstal, ali kateremu je bilo to dejanje dokazano, dokazati posamne dejanje obtežavne okoljščine;

uvaževaje, da je tatvina ure storjena po obtožencu na podlagi z njegovim pozvedenemu resničnemu dogodku soglasnim obstanjem dokazana, okoljščina pa, da je obtoženec Mariji O., ko ga je hotela nazaj peljati, silo delal, je vprašanje gledé na tatvino čisto neodvisno, in o tej zadevi takošno, ki se nanaša na kakovost dejanja, in ki dejanje obtežuje in uvaževaje, da je ta okoljščina po s prisego potrjeni izpovedbi poškodovanke tembolj za dokazano držati, ker se od obtoženca po njegovem prejšnem vedenji obdolženo dejanje lahko pričakovati more.

(Najvišja razsodba od 6. oktobra 1870, št. 11722.)

Odškodovanje za ukazano vničenje lastnine o povodnji, ako je lastnik sam zakrivil to naredbo.

Po §. 5 pravila za povodnje primerljeje, izdanega od c. k. spodnje-avstrijskega namestništva dné 22. decembra 1851 se morajo pri žugajočem gibanji ledú vse ladije, ki se nahajajo v dunajskem donavskem vodovodu, v določenem obroku

ali odpeljati, ali na za to odmenjene kraje potegniti, v vrste postaviti in dvakrat z močnimi vrvmi privezati ali razbiti.

Pri komisijski razpravi o izpeljavi teh predpisov dné 30. decembra 1870 se je sklenilo, da se morajo ladije (razun nekterih dolgih čolnov za kupčijo potrebnih in prepeljavnih brodov) nevtégoma spraviti iz donavskega kanala. Ta sklep je namestništvo potrdilo. Ko je voda vsled gibanja odlomljenega ledú bližna dunajska predmestja deloma že poplavela in se je bilo po pravici že bati, da bode voda pri odhajanju odlomljenega ledú skoz donavski kanal še bolj narasla, moralo se je vse prizadjeti, da bi se deloma že nastale napake zmanjšale, deloma pa po moči izognilo še večjim nesrečam. Dné 15. februarja 1871 se je od namestništva postavljenemu osrednjemu odboru za povodnje zadeve naznanilo, da blizo St-ske guanske tvornice v E-skem mestnem okraji na javnem cestnem prostoru blizo donavskega kanala se nahajajoči in le s slabimi vrvmi zvezani trgovinski dolgi čolni ovirajo odhajanje ledú in odtok vode in da preti nevarnost nekterim hišam.

Pri komisijskem preiskovanji, pri katerem so bile te ladije za zasebno lastnino, ladijarskemu izpravljalcu Francetu B. v shrambo izročeno spoznane, se je v pričo svedokov popolnoma nezadostno privezanje onih ladij dokazalo in Francetu B. vtrdenje s sidri zaukazalo. Ker se pa je on trdovratno branil, storiti po naročilu, kar je potrebno, in ker vedno bolj bližéča se nevarnost povodnje daljnega odlašanja v tej zadevi ni dopuščala, je osrednji odbor za to, da bi odvrnil pretečo nevarnost in neprecenljivo škodo, katero bi ti čolni, ako bi se odtrgali, storiti vtegnili, sklenil, da se razbijejo one ladije, in to določbo je dal izvršiti po enem vojaškem inženirskem oddelku.

France B. kot lastnik razbitih čolnov je pri dunajski mestni oblastnji zahteval povračilo njemu s tem storjene na 3995 gld. cenjene škode; ona ga je pa s tem zahtevom zavrnila, ker si je France B. to škodo po svoji lastni nepokorščini naklonil, in ker se stranki kako odškodovanje za nasledke prestopka oblastnijskih ukazov ne more pripoznati.

Namestništvo je pritožbo od iskavca povračila podano zavrgla, ker je bilo pri takratnih mestu silno žugajočih poplavnih razmerah krepko postopanje centralnega odbora neogibno potrebno, ker je bilo razbitje čolnov za občni blagor nepogojno potrebno in ker je bilo to le iz vstavljanja stranke izvirajoča naredba in ker se mora razun tega spolnovanje od javnih organov izdanih ukazov tudi vprihodnje zagotovljati.

Ministerstvo notrajnih zadev z odločbo dné 28. januarja 1872, št. 14516 — 71 ni vslišalo France B-ove pritožbe zoper namestništveno odločbo podano, ker pritožnik ni skrbel za trdnjše privezanje ali odstranjenje čolnov, z namestništvem ukazom dné 22. decembra 1851, št. 39165 za povodnj primerljeje na Dunaji predpisano in po poklicanih zvedencih priporočeno, tedaj je bilo razbitje čolnov neogibno potreben nasledek njegovega lastnega zadolženja.

Odstranjenje vogelnega kamna in stesnenje privozne ceste za zemljišče, katero ima pravico do služnosti, ni motenje posesti.

C. k. okrajna sodnija v Mirovici je na tožbo Janeza K. zoper Janeza N. zavoljo motenja posesti privožnje k tožnikovemu mlinu in gospodarskemu poslopju s pripadki z razsodbenim odlokom dné 25. julija 1864, št. 2515 po tožnem zahtevanju spoznala in toženca na platež stroškov prve stopinje obsodila.

C. k. nadsodnija v Pragi je 4. decembra 1864, št. 18992 na toženčevo pritožbo razsodni odlok c. k. okrajne sodnije Miroviške dné 25. julija 1864, št. 2515 potrdila v tem, da je toženec s postavljenjem drugega stebra in s prizidanjem štrline pri svoji hiši tožnika v posesti gledé na privožnjo k njegovemu mlinu in gospodarskemu poslopju motil in dolžen v 14. dneh odstraniti ta drugi steber in prizidano štrlino in privožnjo tožnika v prejšnem stanu pustiti, in tedaj pritožnika po tej strani zavrnila, drugi del pritožbe pa vslišala in spod-

bijani končni odlok v tem spremenila, da je tožnika z njegovim zahtevom — toženec je tudi z odstranjenjem vogelnega kamna zgorej omenjeno tožnikovo posest motil in dolžen, vogelni kamen v prejšnji stan postaviti — zavrnila in sodne stroške prve stopinje obeh strank obotala, kajti toženec ne zanikuje, da je bil tožnik v zadnji dejanski posesti privožne pravice k svojemu mlinu in gospodarskemu poslopju, in da je to še dandanas — dalje je dokazano, da je tožnik pri vhodu mali zid, nekako štrlino sezidal in ondi drugi steber postavil, in sicer zadnja okoljščina po toženčevem obstanji, prva okoljščina pa po zaslišanih svedokih, ker petero teh svedokov je potrdilo, da je bila poprej le samo pri toženčevih vratih takošna štrlina obstoječa iz velikih za stopnice rabljenih kamnov, ko je dandanes ondi po besedah zidarja Janeza H., ki je omenjeni mali zid na toženčevo povelje zidal — 3 sežnje dolga štrlina, — da se je pa zarad te štrline, kakor tudi zbog postavljenega drugega stebra vhod in privožnja k tožnikovemu mlinu in gospodarskemu poslopju stesnila, je dokazano po soglasnem izreku zvedencev. Ker se ima v pravdi zarad motenja posesti vedno le zadnja dejanska posest varovati, in ker se ima motivcu posesti postavljenje v prejšnji stan veleti, dozdevna močnejša pravica se pa le po redni pravni poti utrjevati sme, se mora prvosodni končni odlok, kolikor zadeva motenje posesti s prizidanjem one štrline in s postavljenjem drugega stebra — potrditi. Kar pa zadeva od tožnika zahtevano postavljenje vogelnega kamna po tožencu odstranjenega, se to zahtevanje ne more vslišati in prvosodni odlok se mora tedaj v tem spremeniti, ker tožnik toži zarad motenja posesti s stesnenjem privožnje, vendar pa ni dokazal, da je bila privožnja z odstranjenjem vogelnega kamna stesnena, sicer pa tudi reč tako nanaša, da se privožnja zamore stesniti le s postavljenjem, ne pa z odstranjenjem vogelnega kamna. Ker nobena stranka ni pravde popolnoma dobila, se morajo sodnji stroški prve štopinje obotati.

Okrožnica c. k. finančnega deželnega vodstva v Gradci od 7. avgusta 1871, št. 6843 na davkarije zastran izterjanja davkov po izvršbi na zemljišča in zaračunenja stroškov.

C. k. finančno-deželno vodstvo v Gradci je nanašaje se na odstavek 10 ukaza dné 8. junija 1871, št. 13402 zaukaznik ministerstva za denarstvo št. 22 zastran ravnanja pri izterjanji zaostalih davkov po izvršbi na nepremakljive reči in o zaračunenji dotičnih stroškov zaukazalo, kakor sledi:

V slučajih, v katerih se ima izterjava zaostalih davkov po izvršbini dražbi dolžnikovih nepremakljivih reči goditi, in v katerih imajo davkarije izpeljavo prvih dveh izvršbinih stopinj vsled 1. in 2. odstavka navedenega ukaza izprostiti, se morajo davkarije s pregledovanjem javnih knjig pred vložbo prošnje za prvo izvršbino stopinjo prepričati, da je dotično posestvo tudi res na dolžnikovo ime vpisano.

Ako temu ni tako, se morajo spisi zarad izvršbine izpeljave v smislu 8. odstavka zgorej omenjenega ukaza finančni prokuraturi poslati in ta okoljščina se ima posebej omeniti.

Ako je pa posestvo v javni knjigi vpisano na dolžnikovo ime, se ima v dosego prve izvršbine stopinje na podlagi povelju primerno storjenega izkazka zaostalega davka pri pristojni sodnji (okrožni, rudarski, ali okrajni sodnji) prositi za vknjižbo izvršnega zastavnega prava na dotično posestvo. Prošnja se ima podati v treh primerkih, in ako več dolžnikov zadeva, se jej morajo za vsakega ena rubrika razun prvega priložiti.

Davkarija kot taka ima izkazek zaostalega davka kakor prilogo prošnje izdati, ga uredno podpisati, in mu uradni pečat pritiskati; okrajno glavarstvo ima potrditi, da se v resnici dolžni in izkazani davek ni mogel izterjati po nižji (politični) izvršbi.

V predloženem izkasku stroškov, prošnji za vknjižbo priloženi, se imajo idealni kolki kakor terjave 50 fr. ali več znašajo, po postavi dné 29. februarja 1864 drž. zak. št. 20

priračuniti kakor tudi ves drugi po navadi pri tukajšni finančni prokuraturi ustanovljeni resnični zaslužek za sostavo in prepise vlog, rubrik in prilog izkazati, zraven se omeni, da so pod izrazom „odprava“ navadno zapopadeni stroški za papir, črnilo, tiskovine, kamnopolisje, poštnino, pečatni vosk, sukanec i. t. d., in da se vročnine in druge sodne davščine ravnaajo po sodnji izmeri in gotovih stroških.

Ako po dovršitvi prve izvršne stopinje zaostali davek ni popolnoma poplačan in ako se ima poprijeti druga izvršna stopinja, se ima dovolitev in izvršitev precenitve zarubljenega posestva izprositi od navedene sodnije, in tej vlogi priložiti izkazek stroškov.

Samo po sebi se razumeva, da se za izvršno precenitev še le potem prositi sme, ko rubežni odlok zadobi pravno moč (14 dni po vročitvi).

Dotični vlogi se ima priložiti zgorej omenjeni izvršni vknjižbeni odlok in od zemljiščno-knjižnega urada potrjeni izkazek zaostalega davka in sicer v izvirnem spisu.

Ako se vsled dovoljene ali res izvršene vknjižbe ali precenitve kaki znesek plača, se ima plačani znesek pred vsem porabiti v poravnanje izvršnih stroškov in izvlasti že založenih gotovih stroškov (vročnin, davščin za precenitev i. t. d.), potem zamudnih obresti, in še le potem pride poglavitna terjava zaračunati.

Ako tudi po izvršeni precenitvi plačilo davka zaostane, se mora dalje ravnati po §. 4 navedenega ukaza. Davkarija mora namreč vse izvršne spise z izvršnimi odloki, zapisnikom o precenitvi in zemljiščno-knjižnim izpiskom, potem z obzirom na med tem na račun dana odplačila popravljenim izkazkom zastalih davkov in z izkazkom o do tje se nabranih in po sodnji vgotovljenih izvršnih stroških po okrajnem glavarstvu finančno-deželnemu vodstvu predložiti. To pretresuje vprašanje o neogibni potrebnosti ali nepotrebnosti izpeljave tretje izvršne stopinje.

Novi red kazenske pravde je že dognan v državni zbornici poslancev in bode, kakor se sliši, k novemu letu stopil v veljavnost. Po njem bodo z malimi izjemami sodili porotniki o hudodelstvih in pregreških, kakor v drugih naprednih državah. O svojem času bode tudi naš list prinesel bistvene premembe kazenskega postopnika, kar bode olajševalo prihodnim porotnikom na Slovenskem poslovanje. Želeti bi bilo, da se v kratkem tudi sedajnemu času primerno predela kazenski zakonik od leta 1852.

Na Českem so leta 1871 zborne sodnije prve stopinje imele manj vlog od poprejšnega leta in sicer v državljanskih zadevah za 9087; v kazenskih zadevah pa pri končnih obravnavah za 71; — okrajne sodnije pa v državljanskih zadevah za 50.259, pri preiskovalnih sodnijah za 58 vlog in pri preiskavah zavoljo hudodelstev in pregreškov za 229. — Omenjeno pomanjšanje opravil se pripisuje rastočemu blagostanju, pomnoženju denarnih in upnih zavodov, pri katerih delavnosti je po gostem izključeno sodnijsko posredovanje in enojnemu kantnemu redu, vsled kterega je manj pravnih pri vgotavljevanju napovedanih terjatev. Gledé na pomanjšanje kazenskih reči pa se pripisuje dobri vspehi pomnoženi pravni varnosti na deželi, lažjemu in izdatnišemu zaslužku nižjih vrst ljudstva pri delanju železnice in pri obrtnijskih podjetjih, na dalje vednemu pomnoženju hranilnic in užitnih društev, kakor tudi hitremu in na tanko nadzorovanemu kazenskemu ravnanju.

Imenovanja: Za c. k. biležnika sta imenovana g. France Rapoc v Trziči in g. Anton Kupljen v Ilirski Bistrici; prestavljen pa je g. Luka Svetec iz Idrije v Brdo nad Podpečjo; g. Jozef Starè je imenovan za c. k. auskultanta na Kranjskem.

Neizmerna škoda na poslopih in polji je zadela dné 25. t. m. velik del českega kraljestva po nagli povodnji in gotovo vsi slovenski časniki bodo radi prejeli darove za naše severne brate.

Za nove naročnike še imamo vse letošnje številke tega lista; tudi se se dobi celi tečaj leta 1871 za znižano ceno 2 gld.

Obseg: Oporoka (dalje). — Boj za pravico (Jheringov govor). — Prestopki pri mesarjenji. — Sekvestrovanje na pošto dohajajočih denarjev kterega podjetja. — Raba tuje trgovinske firme. — Pridobnina in dohodnina nimate predprave pred poprejšnimi založnimi upniki. — Drazba je veljavna, ako je vknjiženi upnik tudi brez dostavljenega dražbinega odloka zvedel za njo. — Ali sme tudi ženska biti cirkovnica? — Pripuščeno je združiti v eni tožbi več terjatev iz enega kupčijskega opravila in njega dovršitve. — Tatvina §. 174 I kaz. zak. se dokaže tudi samo s zapriseženo izpovedbo poškodovanega. — Odškodovanje za ukazano vničenje lastnine o povodnji, ako je lastnik sam zakrivil to naredbo. — Odstranjenje vogelnega kamna in stesnenje privozne ceste ni motenje služnostne posesti. — Okrožnica c. k. finančnega deželnega vodstva v Gradci na davkarije zastran izterjanja davkov po izvršbi na zemljišča. — Črtice. —

 Uredništvo „Pravnika“ in urednikova odvetniška pisarna je na trgu sv. Jakoba št. 139 (v Virantovi hiši), 2. nadstropje.

Natisnil J. Rud, Milic v Ljubljani.